

SEPT ILLES

Postanak nove luke u Zalivu sv. Lovrijenca

Kap. Tonko Obuljen

Iako je odavno bilo poznato, da je područje Labradora bogato raznim rudama, tek se 1936. godine formiralo poduzeće Labrador Mining & Exploration Cy, koje je poslije nekoliko godina ispitivanja otkrilo i utvrdilo bogata nalazišta željezne rude. Ekonomske poteškoće, a zatim i Drugi svjetski rat spriječili su, da se počne s eksploatacijom. Daljnjim istraživanjem godine 1945. utvrdilo se, da na području Quebec-Labrador ima preko 400 milijuna tona željezne rude, koja se može odmah eksploatirati.

Nalazišta su bila 515 km daleko od obale zaljeva Sv. Lovrijenca, a 400 km južno od zaljeva Ungave na sjevernom Atlantiku u nenaseljenom arktičkom predjelu, pa su trebala ogromna financijska sredstva, da bi se ruda mogla eksploatirati i dopremiti do luke ukrajca. Bilo je potrebno stvoriti uvjete civilizacije, da bi ljudi mogli i htjeli da rade i žive u tim pustim ledenim područjima.

Uz pomoć triju federalnih vlada Canade formiralo se novo poduzeće: Iron Ore Company of Canada, koje je sada jedno od najvećih rudarskih poduzeća svijeta. Ovo je poduzeće pozvalo četiri velika koncerna, koja su u četiri godine morala da ostvare slijedeće:

1. da sagrade željezničku prugu Schefferville—luka Sept Illes s potrebnim stranicama kroz arktičnu pustinju,
2. da preko ove pustinje podržavaju najveći civilni zračni most u povijesti,
3. da sagrade i održavaju kampove i stanice, koje bi zaštitile i prehranjivale oko 7000 ljudi,
4. da u luci Sept Illes sagrade lučke uređaje, dovoljno velike, da prime i ukrajca na brodove najmanje 10 milijuna tona rude godišnje (u 165 dana),
5. da planiraju i sagrade dva nova grada, koji bi mogli primiti stalne namještenike,
6. da sagrade dvije hidrocentrale i potrebne vodove,
7. da pripreve potrebno za vađenje, lomljenje, sortiranje i ukraj rude, koja se nalazi na površini.

Svi ovi radovi, trebali su se odvijati i završiti istodobno.

Tako je sagrađena jedna od najduljih željezničkih pruga ovog stoljeća na sjevero-američkom kontinentu. To je jedina pruga, koja je sagrađena iz zraka. Duga je 685 km i veže Schefferville s lukom Sept Illes. Radnici su radili pri temperaturi od 30° ispod ništice. Svi se signalni i energetske uređaji kontroliraju iz centralnog prometnog ureda u luci Sept Illes. Željeznica raspolaže sa 34 diesel-električne lokomotive od 1500—1750 KS i sa 1200 specijalnih vagona za prijevoz rude, a svaki može da ponese 86 tona rude. Potrebno je 7—9 vlakova dnevno, da se do luke Sept Illes preveze 10 milijuna tona rude za vrijeme sezone, koja traje 165 dana, jer se ostalo vrijeme u tim predjelima ne može raditi.

U ovom ogromnom pothvatu najveći je uspjeh bio zračni most. Svaki čovjek, dio stroja ili kilogram hrane u projektu, najprije je pošao na prugu zrakom, jer drugog načina nije bilo. Od oktobra 1950. do decembra 1953. avioni su preveli 138.000 radnika i namještenika i 77.200 tona raznog materijala, te izvršili preko 15 milijuna tona/milja, sve bez ikakvih gubitaka ili oštećenja.

Za gradnju Menelik brane od 10.000 KS, koja se nalazi 48 km južno od Schefferville, a koja snabdjeva područje, gdje se ruda vadi, sav potrebni materijal za gradnju prevezen je zračnim putem. Druga HE centrala na rijeci Marguerite, 40 km zapadno od luke Sept Illes, sagrađena je, a materijal je također dopremljen zračnim putem.

Na sjevernoj obali zaljeva Sv. Lovrijenca, u mjestu Sept Illes, sagrađena je luka sa 488 metara operativne obale. U samoj luci izgrađeni su najmoderniji uređaji za klasifikaciju i opremu rude.

Prva ruda iskopana je i željeznicom dopremljena u luku Sept Illes ljeti 1954. godine. Kad ruda stigne u luku, vagoni se klasificiraju prema kemijskoj analizi i otpremaju u posebne silose. Dva puna vagona (oko 170 tona) isprazne se i vraćaju na sabirni kolosijek u 65 sekundi. Ruda se u silosima lomi i pada na traku, koja je prenosi do mjesta ukrcaja u luci, gdje se krca u brodove. Za jedan sat može se ukrcati 8100 tona. Srednja količina ukrcane rude iznosi 6500 tona na sat.

Ljeti 1955. godine Labrador projekt bio je već u komercijalnoj produkciji. Ove godine bit će u stanju da podmiri predviđeni minimum od 10,2 milijuna tona željezne rude godišnje (165 dana). Produkcija će se i proširiti prema zahtjevima tržišta, jer još nije u potpunosti

poznat puni sadržaj rudnog bogatstva Labradora i Quebeca. Ruda sadrži 59,53% željeza.

Eksploatacijom rudnog bogatstva Labradora nova luka Sept Illes postaje jedna od najprometnijih luka Canade. U jeku sezone u njoj se ukrca 6—7 velikih brodova dnevno. Njezin teret prevozi se uglavnom do Montreala, gdje se ruda prekrcaje na manje brodove, koji je prevoze dalje za američke luke na Velikim jezerima, gdje je koncentrirana željezna industrija SAD. Kad novi veliki kanal Sv. Lovrijenca, koji je već u izgradnji, bude gotov, ruda će se iz luke Sept Illes prevoziti direktno u luke na Velikim jezerima, a to će znatno sniziti prevozne troškove.